

STOJIMO | EUROPOS SAJUNGA
KONFERENCIJA
– JUODKALNIJA –

Briuselis, 2025 m. gruodžio 15 d.
(OR. en)

AD 22/25

LIMITE

CONF-ME 9

STOJIMO DOKUMENTAS

Dalykas: EUROPOS SAJUNGOS BENDROJI POZICIJA
– 11 skyrius: Žemės ūkis ir kaimo plėtra

EUROPOS SAJUNGOS BENDROJI POZICIJA

11 derybų skyrius. Žemės ūkis ir kaimo plėtra

Ši Europos Sąjungos pozicija grindžiama jos bendrąja pozicija, skirta Stojimo konferencijai su Juodkalnija (AD 23/12 CONF-ME 2/12), ir jai taikomi Stojimo konferencijoje patvirtinti derybiniai principai, visų pirma:

- bet kurios iš Šalių pareikšta nuomonė dėl derybų skyriaus neturės jokio poveikio pozicijai, kurios gali būti laikomasi dėl kitų skyrių,
- susitarimai, net jei jie daliniai, pasiekti derybose dėl skyrių, kurie turi būti nagrinėjami vienas po kito, negali būti laikomi galutiniais tol, kol nėra pasiektas bendras susitarimas;
- Derybų programos 24, 28, 41 ir 44 punktuose nustatyti reikalavimai.

ES ragina Juodkalniją tęsti prisiderinimo su ES *acquis* procesą ir iki įstojimo dienos užtikrinti veiksmingą jos įgyvendinimą ir vykdymo užtikrinimą, visų pirma kiek tai susiję su mokėjimo agentūros ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) veikimu, ir iki įstojimo parengti politiką ir priemones, kurios būtų kuo artimesnės ES politikai ir priemonėms, pažymėdama, kad iki įstojimo gali įsigalioji papildomų *acquis* teisės aktų.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija savo derybinėse pozicijose AD 2/16 CONF-ME 2 ir AD 19/25 CONF-ME 6 pripažįsta 2025 m. rugsėjo 1 d. galiojusią 11 skyriaus *acquis*, pareiškia, kad bus pasirengusi ją įgyvendinti ne vėliau kaip savo įstojimo į ES dieną, ir kartu pateikia kelis prašymus dėl pereinamojo laikotarpio priemonių ir nukrypti leidžiančių nuostatų.

ES pabrėžia, kad pasirengimo narystei laikotarpiu tinkamas ES teikiamos paramos naudojimas, kontrolė, stebėseną ir vertinimas bus labai svarbus rodiklis, atspindėsiantis Juodkalnijos gebėjimą įgyvendinti su šiuo derybų skyriumi susijusią finansinės kontrolės *acquis*.

Apskritai atsakydama į Juodkalnijos pateiktus prašymus nustatyti pereinamuosius laikotarpius, ES primena savo bendrą derybinę poziciją, kad pereinamojo laikotarpio priemonės yra išimtinio pobūdžio, jų taikymo laikotarpis ir sritis yra riboti ir kad kartu su jomis reikia pateikti planą, kuriame būtų aiškiai nurodyti *acquis* taikymo etapai. Pereinamojo laikotarpio priemonėmis negali būti iš dalies keičiamos ES taisyklės ar politika, sutrikdomas jų tinkamas veikimas ir dėl jų negali atsirasti didelių konkurencijos iškreipimų.

ES nuomone, Stojimo akte turėtų būti nurodyta, kad Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali kvalifikuota balsų dauguma daryti su bendra žemės ūkio politika susijusių Stojimo akto nuostatų adaptacijas, kurių gali prireikti pakeitus Sąjungos taisykles. Tokios adaptacijos gali būti padarytos jau iki įstojimo dienos.

ES nuomone, Stojimo akte turėtų būti numatyti būtini teisiniai pagrindai siekiant patvirtinti pereinamojo laikotarpio priemones, laikantis toliau nurodytų sąlygų.

Kai, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas Juodkalnijoje nuo esamos tvarkos pereiti prie naujos tvarkos, atsiradusios dėl bendros žemės ūkio politikos taikymo laikantis sąlygų, išdėstytų žemės ūkio sektoriui skirtuose Stojimo akto skyriuose, yra būtinos pereinamojo laikotarpio priemonės, Komisija tokias priemones patvirtina laikydamasi atitinkamos komiteto procedūros. Tokių priemonių turėtų būti galima imtis per trejų metų po įstojimo dienos laikotarpį ir šios priemonės turi būti taikomos tik tuo laikotarpiu. Tačiau turėtų būti numatyta, kad Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali vieningai pratęsti tą laikotarpį.

Kai pereinamojo laikotarpio priemonės yra susijusios su Stojimo akte nenurodytų bendros žemės ūkio politikos priemonių, kurios būtinos dėl įstojimo, įgyvendinimu, jas prieš įstojimo dieną kvalifikuota balsų dauguma patvirtina Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, arba, jei jos daro įtaką Komisijos iš pradžių priimtiems dokumentams, jas patvirtina Komisija, laikydamasi procedūrų, būtinų atitinkamiems dokumentams priimti.

Didžioji *acquis* dalis žemės ūkio ir kaimo plėtros srityje tiesiogiai taikoma nuo įstojimo dienos, todėl jos perkelti į nacionalinę teisę nereikia. Tačiau ES pabrėžia, jog ypač svarbu, kad Juodkalnija sugebėtų įgyvendinti *acquis* ir užtikrinti jos vykdymą. Siekiant užtikrinti sklandų BŽŪP įgyvendinimą po įstojimo, Juodkalnija turi dar iki įstojimo parodyti, kad ji turi administracinius gebėjimus veiksmingai įgyvendinti *acquis* ir užtikrinti jos vykdymą. ES ragina Juodkalniją toliau dėti pastangas siekiant visapusiškai įgyvendinti 11 skyriaus *acquis* ir užtikrinti jos vykdymą taip, kad būtų užtikrintas veiksmingas ir efektyvus jos taikymas, naudojant griežtas apsaugos nuo korupcijos priemones. Atsižvelgdama į tai, ES atidžiai stebės pažangą, daromą visų pirma vykdant įgyvendinimo planą dėl mokėjimo agentūros įsteigimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) sukūrimo, laikantis pridėto tvarkaraščio, kurį pateikė Juodkalnija.

Horizontalieji klausimai

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija toliau derino savo teisės aktus su ES *acquis*, be kita ko, 2025 m. liepos 31 d. priėmė Įstatymą dėl žemės ūkio politikos, kaimo plėtros politikos ir žuvininkystės politikos priemonių įgyvendinimo, kuriame apibrėžiamas mokėjimo agentūros teisinis statusas, įgaliojimai ir organizacinė struktūra.

Žemės ūkio ir kaimo plėtros įstatymas yra Juodkalnijos žemės ūkio politikos teisinis pagrindas. Juo reglamentuojami visi klausimai, susiję su žemės ūkio politikos plėtojimu ir tikslais, įskaitant paramą sektoriui ir jos sąlygas, registrus bei įrašus. ES atkreipia dėmesį į tai, kad iki 2025 m. pabaigos planuojama priimti šio įstatymo pakeitimus, kuriais bus vykdomas tolesnis prisiderinimas prie ES *acquis*.

ES pažymi, kad Juodkalnija turės vieną mokėjimo agentūrą žemės ūkiui, kaimo plėtrai ir žuvininkystei ir yra priėmusi įsakymą dėl jos vidaus struktūros bei darbo vietų klasifikavimo. Planuojama turėti šešis regioninius biurus; vienas iš jų jau veikia.

ES taip pat pažymi, kad Juodkalnija priėmė įgyvendinimo planą dėl mokėjimo agentūros įsteigimo ir integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) sukūrimo, laikydamasi ES bendrojoje pozicijoje (AD 27/16 CONF-ME 13) išdėstytų derybų skyriaus uždarymo kriterijų.

ES pažymi, kad Juodkalnija planuoja nuo įstojimo dienos turėti visu pajėgumu veikiančią mokėjimo agentūrą ir IAKS. Įgyvendinimo plane Juodkalnija parengė išsamią strategiją, kurioje aiškiai išdėstytos visos užduotys ir veiksmai, kuriuos reikės vykdyti ir užbaigti iki įstojimo. Šis planas grindžiamas tvirtu įsipareigojimu nuolat stiprinti administracinius gebėjimus, aiškiai apibrėžiant biudžeto poreikius. ES stebės veiksmus, kurių Juodkalnija ėmėsi siekdama laikytis įgyvendinimo plano ir jame pateikto tvarkaraščio.

ES pažymi, kad yra sukurta integruotos administravimo ir kontrolės sistemos (IAKS) elementų. Kad ši sistema būtų visiškai suderinta su Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2021/2116, ją būtina toliau tobulinti ir įtraukti į ją naujų elementų. Juodkalnijos žemės sklypų identifikavimo sistema, kurią pradėta kurti 2018 m., plėtojama toliau – numatytas jos atnaujinimas ir naujų skaitmeninių visą teritoriją apimančių ortofotografinių žemėlapių išsigijimas. ES primena, kad pagal įgyvendinimo planą iki įstojimo bus sukurta plotų stebėjimo sistema.

ES palankiai vertina Juodkalnijos pasiekimus įgyvendinant ES pasirengimo narystei paramos kaimo plėtrai priemonę (IPARD), kuri šalyje vykdoma nuo 2018 m., ir ragina Juodkalniją tuo remtis siekiant užtikrinti būtinus administracinius gebėjimus po įstojimo įgyvendinti ES kaimo plėtros politiką. ES pabrėžia, kad norint taikyti kaimo plėtros priemones, kurios po įstojimo atitiktų ES paramos teikimo reikalavimus, būtina iki įstojimo įvykdyti visus ES reikalavimus šioje srityje ir užtikrinti kontrolės gebėjimus.

ES taip pat pažymi, kad Juodkalnija pademonstravo pakankamą pažangą kurdama mokėjimo agentūrą ir IAKS, įskaitant Žemės sklypų identifikavimo sistemą (ŽSIS), ir kad Juodkalnija yra visiškai įsipareigojusi imtis visų veiksmų, kad iki įstojimo dienos būtų užtikrintas visapusiškas mokėjimo agentūros ir IAKS veikimas. ES tikisi, kad Juodkalnija toliau dės pastangas užtikrinti, kad ne vėliau kaip Juodkalnijos įstojimo į ES dieną visiškai veiktų bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) išlaidų valdymo ir kontrolės sistemos, užtikrinančios, kad mokėjimai pasiektų tik teisėtus paramos gavėjus.

ES pažymi, kad ateinančiu laikotarpiu ji toliau atidžiai stebės Juodkalnijos pažangą šioje srityje ir kad ji gali pasiūlyti į Stojimo sutartį įtraukti atitinkamas apsaugos nuostatas, kad būtų apsaugoti ES finansiniai interesai.

ES pažymi, jog Juodkalnija patvirtina, kad ji nenumato sunkumų taikant pasidalijamojo valdymo sistemą ar laikantis ES reikalavimų, susijusių su viešu saugojimu ir biudžetine drausme.

ES atkreipia dėmesį į Juodkalnijos pateiktą informaciją dėl **Ūkio tvarumo duomenų tinklo (ŪTDT)**. Teisės aktai bus atnaujinami toliau, siekiant juos suderinti su Reglamentu (ES) 2023/2674 ir Komisijos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2024/2746. ES pažymi, kad už ŪTDT sistemą atsako Žemės ūkio, miškininkystės ir vandentvarkos ministerijos Ekonominės analizės ir rinkos departamentas, o duomenis renka išorės tarnybos. ES pažymi, kad sistema bus plėtojama toliau, be kita ko, ją išplečiant, kad ji apimtų aplinkos ir socialinius duomenis pagal ES *acquis*.

ES susipažino su Juodkalnijos pateikta informacija dėl **prekybos mechanizmų ir rinkos valdymo priemonių**, nustatytų Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1308/2013, įgyvendinimo. ES pažymi, kad su šiomis priemonėmis susijusi *acquis* Juodkalnijai bus taikoma nuo jos įstojimo į ES dienos, ir pabrėžia, jog svarbu, kad Juodkalnija užtikrintų, kad ji turėtų administracines struktūras, būtinas šios srities *acquis* įgyvendinimui ir jos vykdymo užtikrinimui.

ES pabrėžia, jog tikimasi, kad Juodkalnija suderins savo teisės aktus su ES *acquis* žemės ūkio maisto produktų tiekimo grandinės srityje, kad ne vėliau kaip įstojimo dieną ji būtų į savo nacionalinę teisę visiškai perkėlus Direktyvą (ES) 2019/633 dėl nesąžiningos prekybos praktikos. Tam reikia priimti teisės aktus, kuriais būtų užtikrintas bent minimalus direktyvoje nustatytas tiekėjų apsaugos lygis, ir paskirti kompetentingą vykdymo užtikrinimo instituciją (ar institucijas), turinčią (-ias) direktyvoje nustatytus įgaliojimus priimti ir tirti skundus (be kita ko, užtikrinant konfidencialumą), veikti *ex officio*, reikalauti informacijos, vykdyti patikrinimus, nurodyti nutraukti pažeidimus ir skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas. Juodkalnija taip pat turėtų užtikrinti bendradarbiavimą su kitomis atitinkamomis ES institucijomis ES valstybėse narėse, užtikrinančiomis Direktyvos dėl nesąžiningos prekybos praktikos vykdymą, vykdyti tiekėjų ir pirkėjų informuotumo didinimo veiklą ir įdiegti stebėsenos ir ataskaitų teikimo priemones, kad sistema visu pajėgumu veiktų nuo pat pirmosios narystės dienos.

ES atkreipia dėmesį į Juodkalnijos prašymą suteikti jai teisę reikšmingų rinkos iškraipymų, galinčių atsirasti įstojus į ES, atveju taikyti **apsaugos priemonės**. ES mano, kad šis klausimas turėtų būti sprendžiamas panašiai, kaip buvo daroma 2013 m. plėtros atveju (Kroatijos stojimo akto 37 straipsnis).

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija iki įstojimo dienos nustatys **valstybės pagalbos** žemės ūkio srityje taisyklių taikymo teisinį pagrindą ir valstybės pagalbos ataskaitų teikimo Europos Komisijai sistemą, laikydamosi ES *acquis*. ES pabrėžia, kad visos valstybės pagalbos priemonės žemės ūkio srityje iki įstojimo turi būti suderintos su *acquis*.

ES atkreipia dėmesį į tai, jog Juodkalnija prašo galimybės toliau tęsti pagalbą, kurios teikimas buvo patvirtintas prieš įstojimą, teikimą pereinamuoju trejų metų laikotarpiu nuo įstojimo dienos pagal esamos pagalbos statusą, kaip tai suprantama SESV 108 straipsnio 1 dalyje. Juodkalnija identifikavo dvi valstybės pagalbos schemas žalio pieno gamybai ir pieno perdirbimui ūkyje.

ES mano, kad siekiant po įstojimo pagalbą priskirti esamai pagalbai pagal Tarybos reglamento (ES) 2015/1589 1 straipsnio b punktą ir turėti visos Juodkalnijoje teikiamos valstybės pagalbos apžvalgą, Stojimo akte turėtų būti numatyta, kad Juodkalnija iki įstojimo dienos turi pateikti išsamią informaciją apie visas valstybės pagalbos priemones, kurios turi būti laikomos esama pagalba. ES taip pat mano, kad į Stojimo akto žemės ūkio skyrių turėtų būti įtraukta toliau pateikta speciali nuostata dėl pagalbos, kuriai taikomi SESV 107 ir 108 straipsniai.

Nedarant poveikio SESV 108 straipsnyje numatytais procedūroms dėl esamos pagalbos, naujoje valstybėje narėje anksčiau nei įstojimo dieną pradėtos taikyti ir po tos dienos vis dar taikomos pagalbos schemos ir individuali pagalba, skirtos veiklos rūšims, susijusioms su SESV I priede išvardytų produktų, išskyrus žuvininkystės produktus ir iš jų gautus produktus, gamyba, perdirbimu ar pardavimu, laikomos esama pagalba, kaip tai suprantama SESV 108 straipsnio 1 dalyje, jei laikomasi šių sąlygų:

- Komisijai apie pagalbos priemones pranešama iki įstojimo dienos. Šiame pranešime turi būti pateikta informacija apie kiekvienos priemonės teisinį pagrindą.
- Laikoma, kad apie esamas pagalbos priemones ir ketinimą teikti arba keisti pagalbą, apie kuriuos Komisijai buvo pranešta iki įstojimo dienos, buvo pranešta įstojimo dieną. Komisija paskelbia tokios pagalbos sąrašą.
- Tokios pagalbos priemonės laikomos „esama“ pagalba, kaip tai suprantama SESV 108 straipsnio 1 dalyje, iki trečiųjų metų nuo įstojimo dienos pabaigos.

Prireikus Juodkalnija ne vėliau kaip iki trečiųjų metų nuo įstojimo dienos pabaigos pakeičia šias pagalbos priemones, kad jos atitiktų Komisijos taikomas gaires. Po šios dienos bet kokia tų gairių neatitinkanti pagalba laikoma nauja pagalba.

ES pažymi, kad remdamasi SESV 108 straipsniu Komisija nuolat peržiūri visas esamos pagalbos sistemas valstybėse narėse ir bet kuriuo metu gali pasiūlyti atitinkamas priemones, reikalingas vidaus rinkai palaiptiesiui plėtoti ar jai veikti. Jei Komisija, pateikusi pranešimą ir gavusi pastabas, nustato, kad esama pagalba neatitinka vidaus rinkos nuostatų arba ja piktnaudžiaujama, ji priima sprendimą, kad atitinkama valstybė per nustatytą laiką turi nutraukti arba pakeisti pagalbą. Jei tokio Komisijos sprendimo nesilaikoma, klausimas perduodamas tiesiogiai ES Teisingumo Teismui.

ES pažymi, kad įstojimo dieną Juodkalnijoje turimų **žemės ūkio produktų atsargų** klausimą reikia spręsti atsižvelgiant į du skirtingus aspektus:

- ES atliekamą viešųjų atsargų perėmimą ir
- laisvoje apyvartoje esančioms atsargoms taikomą tvarką, visų pirma, kai šios atsargos viršija įprastinių perkeliamųjų atsargų kieki.

ES taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad, kaip ir per ankstesnės plėtros etapus, šiame etape neturėtų būti atsižvelgiama į nacionalines saugumo atsargas atsižvelgiant į tai, kad po įstojimo jas bus galima saugoti toliau.

ES mano, kad ES turėtų perimti įstojimo dieną turimas viešąsias atsargas, sukauptas taikant Juodkalnijos rinkos rėmimo politiką, tokia verte, kuri gaunama taikant Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 906/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl valstybės intervencijos išlaidų, 3 straipsnio 1 dalies e punktą.

Juodkalnijos viešosios atsargos turėtų būti laikomos atitinkančiomis reikalavimus paramai gauti tik tuo atveju, jei įstojimo metu su minėtais produktais susijusi valstybės intervencija vykdoma ES ir jei tos atsargos atitinka atitinkamus ES intervencijos reikalavimus.

ES mano, kad Juodkalnijos įstojimo dieną už visas laisvoje apyvartoje esančias atsargas (privačias ir viešąsias), kurios viršija įprastiniu perkeliamųjų atsargų kiekiu laikomą kiekį, Juodkalnijai turėtų būti nustatytas mokestis į ES biudžetą. Nustatomas tokio dydžio mokestis, kuris atspindėtų išlaidas, susijusias su atsargų pertekliaus pasekmėmis žemės ūkio produktų rinkoms. ES taip pat mano, kad atsargų pertekliaus kiekis turėtų būti nustatomas kiekvienam produktui atsižvelgiant į jo savybes ir į atitinkamas rinkas, taip pat į šiam produktui taikytinus ES teisės aktus. ES mano, kad Komisija turėtų būti įgaliota įgyvendinti ir taikyti pirmiau išdėstytas priemones.

Spekuliacinių sandorių klausimu ES pabrėžia, kad galimų rinkos sutrikdymų, kylančių dėl prekybos srautų nukreipimo, kuris susidaro dėl piktnaudžiaujamojo pobūdžio veiksmų, vykdomų naudojantis skirtingomis prekybos sąlygomis iki įstojimo ir po jo, klausimai turėtų būti sprendžiami apdairiai, pageidautina, prieš įstojimą imantis atitinkamų priemonių.

ES manymu, šį klausimą reikėtų spręsti įtraukiant konkrečias nuostatas dėl pereinamojo laikotarpio priemonių, visų pirma nustatant stojimo metu vykdomų importo ir eksporto sandorių taisykles ir atsargų pertekliaus turėtojų apmokestinimo taisykles arba, jei tinkama, tam tikriems sektoriams patvirtintas panašias pereinamojo laikotarpio priemones.

BŽŪP. Intervencinių priemonių rūšys (tiesioginės išmokos, sektorinės intervencinės priemonės, kaimo plėtra)

ES atkreipia dėmesį į Juodkalnijos prašymą, susijusį su tiesioginių išmokų finansiniu paketu.

ES pabrėžia, kad Juodkalnijai skirti asignavimai **tiesioginėms išmokoms**, taip pat **sektorinėms intervencinėms priemonėms ir kaimo plėtrai** bus bendrų Juodkalnijai skirto biudžeto elementų dalis ir šis klausimas bus nagrinėjamas pagal ES *acquis* 33 skyrių, o prireikus bus numatytos papildomos pereinamojo laikotarpio priemonės.

ES atkreipia dėmesį į tai, jog Juodkalnija tikisi, kad metinė ES finansinė parama tam tikrų rūšių intervencinėms priemonėms, kuri turi būti skiriama pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2115 88 straipsnio 1 dalį ir VII priedą, bus apskaičiuota remiantis 2014–2024 m. laikotarpio toliau nurodytais duomenimis:

- a) Juodkalnijos įstojimo į ES dieną Žemės sklypų identifikavimo sistemoje (ŽSIS) kaip vynuogynai užregistruotu plotu;
- b) 2024 m. žemės ūkio surašymo duomenimis, susijusiais su vynuogynų plotais pagal vynuogių veisles;
- c) vyno gamyba per prekybos metus.

ES pabrėžia, kad Juodkalnijai skirti asignavimai **sektorinėms intervencinėms priemonėms vyno sektoriuje** bus bendrų Juodkalnijai skirto biudžeto elementų dalis ir šis klausimas bus nagrinėjamas pagal ES *acquis* 33 skyrių.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija prašo nustatyti pereinamąjį laikotarpį, kad būtų pasiekta mažiausia bendro Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) įnašo, skirto klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingoms sistemoms pagal Reglamento (ES) 2021/2115 31 straipsnį, dalis, ir siūlo tokį laipsniško didinimo tvarkaraštį:

- 10 % įstojimo į ES metais,
- 15 % – praėjus vieniems metams po įstojimo,
- 20 % – praėjus dvejiems metams po įstojimo,
- 25 % – praėjus trejiems metams po įstojimo.

ES mano, kad šis prašymas yra priimtinas, tačiau pabrėžia, kad galutinė įgyvendinimo sąlyga, Juodkalnijai įstojus į ES, gali būti peržiūrėta remiantis diskusijų dėl BŽŪP po 2027 m. rezultatais.

ES susipažino su Juodkalnijos prašymais nustatyti pereinamąjį laikotarpį Reglamento (ES) 2021/2115 96 straipsnio, susijusio su 13 % didžiausia riba susietajai paramai, įgyvendinimui, kad trejus metus nuo įstojimo į ES dienos būtų galima skirti iki 30 % visos sumos.

ES mano, kad šis prašymas yra priimtinas, tačiau pabrėžia, kad galutinė įgyvendinimo sąlyga, Juodkalnijai įstojus į ES, gali būti peržiūrėta remiantis diskusijų dėl BŽŪP po 2027 m. rezultatais.

ES susipažino su Juodkalnijos prašymu nustatyti, kad bendro EŽŪFKP įnašo minimalus įnašas, rezervuojamas **LEADER** iniciatyvai, būtų 3 %, o ne 5 %, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos Reglamento (ES) 2021/2115 92 straipsnyje.

ES mano, kad šis prašymas yra priimtinas, tačiau pabrėžia, kad galutinė įgyvendinimo sąlyga, Juodkalnijai įstojus į ES, gali būti peržiūreta remiantis diskusijų dėl BŽŪP po 2027 m. rezultatais.

ES susipažino su Juodkalnijos prašymais nustatyti pereinamuosius laikotarpius laipsniškam taisyklių dėl paramos sąlygų pagal Reglamento (ES) 2021/2115 12 ir 13 straipsnius nustatymui, susijusiam su teisės aktais nustatytais valdymo reikalavimais (1 VR, 2 VR, 3 VR ir 4 VR) ir gera agrarine ir aplinkosaugos būkle (2 GAAB ir 8 GAAB), kaip išvardyta III priede, kiek tai susiję su reikalavimais, kuriuos ūkininkai turi įvykdyti, kad įgytų teisę gauti tiesiogines išmokas pagal taisyklės dėl paramos sąlygų, pagal tokį tvarkaraštį:

- reikalavimai pagal 2 GAAB (šlapynių ir durpynų apsauga) – vieni metai nuo įstojimo į ES dienos,
- reikalavimai pagal 8 GAAB (minimali žemės ūkio paskirties žemės, skirtos negamybiniam plotams ar elementams, dalis) – vieni metai nuo įstojimo dienos,
- reikalavimai pagal 1 VR, 2 VR, 3 VR ir 4 VR (aplinka ir klimato kaita, kiek tai susiję su vandeniu, biologine įvairove ir kraštovaizdžiu) – treji metai nuo įstojimo dienos. Šis klausimas yra atskiras nuo su atitinkamais reglamentais susijusių prisiderinimo prie ES *acquis* pareigų.

ES mano, kad tokio laipsniško nustatymo principas yra priimtinas, kadangi tokiu būdu būtų palengvintas paramos sąlygų nustatymas Juodkalnijoje, o prašomas pereinamasis laikotarpis neviršija trejų metų. ES pabrėžia, kad galutinės įgyvendinimo sąlygos, Juodkalnijai įstojus į ES, gali būti peržiūretos remiantis diskusijų dėl BŽŪP po 2027 m. rezultatais.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija prašo savo teritorijoje nustatyti **vietoves, kurioms būdingos gamtinės (ir kitos specifinės) kliūtys**, remiantis 2017 m. „Vietovių, kurioms būdingos gamtinės kliūtys žemės ūkio atžvilgiu, tyrimu ir apskaičiavimo metodu (pasirengimas apskaičiavimui)“ („Study of areas with natural constraints in agriculture and calculation design (Preparation of Calculation“).

ES laikosi nuomonės, kad šis prašymas yra priimtinas.

Bendras rinkos organizavimas

ES pažymi, kad Juodkalnija daro nuolatinę pažangą derindama savo teisės aktus su bendro rinkos organizavimo *acquis* visuose sektoriuose, įskaitant vyno, alyvuogių aliejaus, medaus sektorius ir prekybos standartus. Vyno sektoriuje pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 145 straipsnį baigiamas kurti elektroninis vynuogynų registras, padaryta pažanga vynų sertifikavimo pagal SKVN/SGN sistemą srityje. Padaryta pažanga tobulinant informavimo apie kainas ir prekybos mechanizmus, ir ES pažymi, kad Juodkalnija toliau derina savo teisės aktus kitose srityse, be kita ko, gamintojų organizacijų ir tarpšakinių organizacijų, mokykloms skirtų programų ir skerdenų klasifikavimo srityse. ES pabrėžia, kad svarbu iki įstojimo į ES dienos užtikrinti visapusišką prisiderinimą prie Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 ir užtikrinti administracinius gebėjimus jį įgyvendinti ir užtikrinti jo vykdymą.

ES pažymi, kad Juodkalnija turės galimybę nuo įstojimo į ES dienos naudotis finansavimu mokykloms skirtai programai, kuria siekiama pagerinti žemės ūkio produktų paskirstymą ir vaikų mitybos įpročius.

ES susipažino su Juodkalnijos prašymu į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 VII priedo III dalį įtraukti produktą pavadinimu „**kajmak**“. ES laikosi nuomonės, kad šis prašymas yra priimtinas.

ES susipažino su Juodkalnijos prašymu leisti jos **vynmedžių auginimo** zonas įtraukti į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 VII priedo I priedėlį. ES pabrėžia, jog ES vynmedžių auginimo zonose klasifikavimas turėtų būti pagrįstas objektyviais duomenimis ir iki įstojimo nustatytais kriterijais, kad Juodkalnijos vyno gamintojams būtų užtikrintas teisinis tikrumas vyno sodrinimo ir rūgštingumo sumažinimo veiksnių srityje.

ES pripažįsta, kad Juodkalnija pateikė ne trumpesnį nei dešimties metų laikotarpio kartografinius duomenis (išsamų žemėlapi) apie kiekvieną iš savo pagrindinių vynuogių auginimo regionų ir nurodė išsamius klimatologinius duomenis, vidutines mėnesių temperatūras, galimus bioklimatinius rodiklius, vynuogynų aukštį virš jūros lygio, geografinę platumą, misos cukraus kiekį bei rūgštingumą ir minimalią natūralią etilo alkoholio koncentraciją. Prašymas grindžiamas objektyviu, moksliskai gerai pagrįstu vynuogininkystės geografinių gamybos vietų suskirstymo į zonas vertinimu, atsižvelgiant į dirvožemį, klimatą ir kitus veiksnius, susijusius su vietovės („*terroir*“) samprata, pavyzdžiui, dirvožemį, klimatą, kraštovaizdį, biologinę įvairovę ir jų sąveiką su taikomais vynuogynų ir vynininkystės metodais.

ES pažymi, kad, remiantis Juodkalnijos pateikta informacija, prašymas leisti jos vynmedžių auginimo zonas įtraukti į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 VII priedo I priedėlį gali būti laikomas priimtiniu šių elementų atžvilgiu:

B vynuogių auginimo zonoje:

- Juodkalnijoje: vynmedžiais apsodinti plotai Nudo regione;

CII vynuogių auginimo zonoje:

- Juodkalnijoje: vynuogiais apsodinti plotai šiuose paregioniuose:

Crnogorski basen Skadarskog jezera regione: Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kuči, Piperi;

Crnogorsko primorje regione: Ulcinj, Boka Kotorska, Bar-Budva.

ES pabrėžia, kad Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 VII priedo 1 priedėlyje išvardytos tik tos valstybių narių vynuogių auginimo zonos, kuriose vykdoma komercinė vyno gamyba.

ES susipažino su Juodkalnijos pateikta **vyninių vynuogių veislių** klasifikacija Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013 81 straipsnio ir 120 straipsnio 2 dalies b punkto taikymo tikslais. Pagal Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2018/273 50 straipsnio 1 dalies g punktą valstybės narės Komisijai praneša vyninių vynuogių veisles, kurioms taikomas Reglamento (ES) Nr. 1308/2013 81 straipsnis ir 120 straipsnio 2 dalies b punktas. Pagal Reglamento (ES) 2018/273 51 straipsnio 2 dalį Komisija turi viešai paskelbti Juodkalnijos klasifikuotų vyninių vynuogių veislių sąrašą.

ES atkreipia dėmesį į Juodkalnijos ketinimą siekti apsaugoti toliau išvardytus **tradicinius vynu terminus** saugomos kilmės vietos nuorodomis arba saugomomis geografinėmis nuorodomis pagal Komisijos deleguotąjį reglamentą (ES) 2019/33 ir Komisijos įgyvendinimo reglamentą (ES) 2019/34:

- „arhivsko vino“ (to paties derliaus vynos),
- „rezervisano“ (rezervas),
- „probirna berba“ (atrinktas derlius).

ES prašo Juodkalnijos pagal Komisijos įgyvendinimo reglamento (ES) 2019/34 21 straipsnį pateikti Komisijai tradicinių terminų, kurie atitinka Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 III skyriuje nustatytas sąlygas, apsaugos paraišką.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija tikisi, kad Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2019/33 IV priede bus padaryti pakeitimai, susiję su valstybės pavadinimu, atsižvelgiant į 2006 m. gegužės 21 d. pasikeitusį Juodkalnijos valstybės statusą.

Kokybės politika

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija toliau derina savo teisės aktus su šios srities *acquis*. ES taip pat pažymi, kad Juodkalnija patvirtino nacionalines taisykles dėl pavadinimų kaip kilmės nuorodų, geografinių nuorodų arba garantuotų tradicinių gaminių ar žemės ūkio produktų neprivalomų kokybės terminų registravimo. Šiuo metu nacionaliniu lygmeniu saugoma 12 žemės ūkio produktų pavadinimų. 2024 m. gegužės mėn. pagal standartą MEST EN ISO/IEC 17065:2020 buvo akredituota nacionalinė sertifikavimo įstaiga „Monteorganica“. Juodkalnija tęs savo veiklą, kuria siekiama užtikrinti visišką prisiderinimą ir toliau stiprinti vykdymo užtikrinimą ir kontrolę geografinių nuorodų apsaugos srityje.

ES susipažino su Juodkalnijos prašymais leisti įtraukti toliau nurodytas vyno sektoriuje pagal Juodkalnijos nacionalinę procedūrą saugomas **kilmės vietos nuorodas ir geografines nuorodas**, taip pat užregistruoti jas Europos Komisijos elektroniniame registre (eAmbrosia) pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1143 22 straipsnį: SGN „Crnogorski basen Skadarskog jezera“; SKVN „Crmnica“; SKVN „Podgorički subregion“; SKVN „Bjelopavlići“; SKVN „Riječka nahija“; SKVN „Katunska nahija“; SKVN „Kuči“; SKVN „Piperi“; SGN „Crnogorsko primorje“; SKVN „Ulcinj“; SKVN „Boka Kotorska“; SKVN „Bar-Budva“ ir SGN „Nudo“.

ES prašo užbaigti registracijos procesą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1143.

ES prašo Juodkalnijos pateikti paraiškas dėl pirmiau nurodytų Juodkalnijoje jau saugomų vynų kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų užregistravimo saugomomis kilmės vietos nuorodomis ir saugomomis geografinėmis nuorodomis pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2024/1143. Juodkalnija paraiškas pagal 14 straipsnio 2 dalį gali pateikti ne vėliau kaip įstojimo į ES dieną.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija iki įstojimo į ES patikslins, koks tradicinis terminas naudotinas kiekvienos iš saugomų kilmės nuorodų atveju.

ES pabrėžia, kad pagal Reglamento (ES) 2024/1143 92 straipsnyje nustatytą procedūrą Juodkalnijos įstojimo į ES dieną esanti geografinių nuorodų ir kilmės vietos nuorodų nacionalinė apsauga gali būti taikoma dvylika mėnesių nuo tos dienos. Ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo įstojimo į ES dienos Juodkalnija gali pateikti nacionaliniu lygmeniu saugomas geografines nuorodas ir kilmės vietos nuorodas užregistruoti ES lygmeniu. Jeigu paraiška dėl registracijos Komisijai perduodama iki pirmiau nurodyto laikotarpio pabaigos, tokia nacionalinė apsauga nustoja galioti sprendimo dėl registracijos priėmimo dieną (arba, jeigu paraiška atmetama, kai išnaudojamos visos apskundimo teismine tvarka galimybės). Tuo atveju, kai pavadinimas nėra užregistruotas Sąjungos lygmeniu, visa atsakomybė už tokios nacionalinės apsaugos padarinius tenka pačiai Juodkalnijai. ES pabrėžia, kad Juodkalnija nuo įstojimo į ES dienos turi užtikrinti ES lygmeniu užregistruotų geografinių nuorodų, kilmės vietos nuorodų ir garantuotų tradicinių gaminių apsaugą.

Ekologinis ūkininkavimas

ES pažymi, kad Juodkalnija toliau derino savo teisės aktus su ekologinio ūkininkavimo srities *acquis*, prisiderindama prie Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/848.

„Monteorganica“ vykdo ekologinio ūkininkavimo kontrolę ir sertifikavimą pagal

MEST EN ISO/IEC 17065:2020 standarto reikalavimus. Be to, ekologinės gamybos tyrimams

atlikti buvo akredituotos dvi laboratorijos. ES pabrėžia, jog svarbu, kad nuo Juodkalnijos įstojimo į ES dienos būtų įdiegta veiksminga ekologinio ūkininkavimo kontrolės, įskaitant kompetentingos institucijos atliekamą priežiūrą, sistema.

* * *

Atsižvelgdama į pirmiau pateiktas pastabas, ES pažymi, kad šiame etape tolesnės derybos dėl šio skyriaus nėra būtinos.

ES pabrėžia, kad ypač daug dėmesio ji skirs visų pirmiau minėtų konkrečių klausimų stebėsenai, siekdama užtikrinti tolesnį Juodkalnijos administracinių gebėjimų stiprinimą, jos gebėjimą įgyvendinti šio skyriaus *acquis* ir užtikrinti jos vykdymą, visų pirma kiek tai susiję su mokėjimo agentūra, IAKS, bendru rinkos organizavimu ir visomis BŽŪP intervencinėmis priemonėmis. ES pabrėžia, jog svarbu toliau nepalaujamai dėti pastangas, kurių reikia, kad iki įstojimo būtų visiškai užbaigtas derinimo procesas. Ypač daug dėmesio reikia skirti šio skyriaus ir kitų derybų skyrių sąsajoms. Juodkalnijos teisės aktų atitikties *acquis* ir jos įgyvendinimo gebėjimų galutinį įvertinimą bus galima atlikti tik vėlesniame derybų etape. Be visos informacijos, kurios ES gali reikalauti deryboms dėl šio skyriaus ir kuri turi būti pateikta Konferencijai, ES prašo Juodkalnijos reguliariai raštu Stabilizacijos ir asociacijos tarybai teikti išsamią informaciją apie *acquis* įgyvendinimo pažangą.

Atsižvelgdama į visas pirmiau pateiktas pastabas, ES tinkamu metu prireikus vėl svarstys šio skyriaus klausimus.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Juodkalnija savo derybinėse pozicijose AD 2/16 CONF-ME 2 ir AD 19/25 CONF-ME 6 pripažįsta 2025 m. rugsėjo 1 d. galiojusią 11 skyriaus *acquis*. Be to, ES pažymi, kad Juodkalnija pareiškia tęsianti prisiderinimo prie *acquis* procesą, ne vėliau kaip savo įstojimo į Europos Sąjungą dieną būsianti pasirengusi ją įgyvendinti ir kartu pateikia tam tikrus prašymus dėl pereinamojo laikotarpio priemonių ir nukrypti leidžiančių nuostatų.

ES taip pat primena, kad nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. iki įstojimo į ES dienos šiame skyriuje gali būti priimta naujų *acquis* teisės aktų.

PROJEKTAS. TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI, SUSIJĘ SU ES BENDRAJA POZICIJA

Aktas dėl Juodkalnijos Respublikos stojimo sąlygų ir Europos Sąjungos sutarties, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo bei Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pritaikomųjų pataisų

[XX] STRAIPSNIS

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma gali daryti šio Akto nuostatų, susijusių su bendra žemės ūkio politika, adaptacijas, kurių gali prireikti iš dalies pakeitus Sąjungos taisykles, be kita ko, priėmus naujas taisykles. Tokios adaptacijos gali būti daromos iki įstojimo dienos.

[XX] STRAIPSNIS

Jei perėjimui nuo Juodkalnijoje esamos tvarkos prie tvarkos, kuri atsiranda dėl bendros žemės ūkio politikos taikymo šiame Akte nustatytais sąlygomis, palengvinti yra būtinos pereinamojo laikotarpio priemonės, Komisija tokias priemones patvirtina laikydamasi procedūros, nurodytos 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007¹, 229 straipsnio 2 dalyje, kartu su 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai², 5 straipsniu, arba atitinkamos procedūros, nustatytos taikytinuose teisės aktuose. Šiame straipsnyje nurodytos pereinamojo laikotarpio priemonės gali būti patvirtintos trejų metų laikotarpiu nuo įstojimo dienos ir jos taikomos tik tuo laikotarpiu. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali vieningai pratęsti šį laikotarpį.

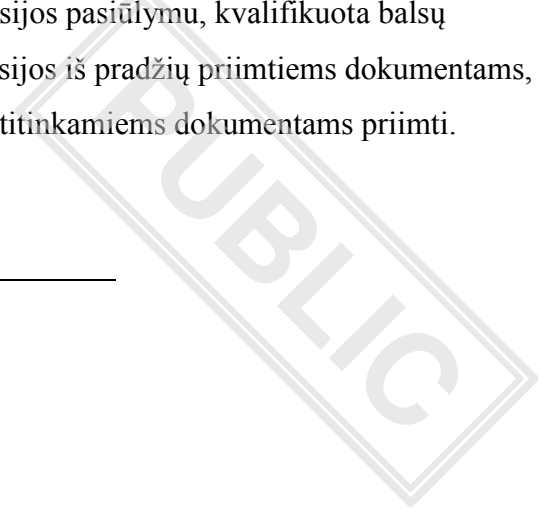
---

¹ OL L 347, 2013 12 20, p. 671.

² OL L 55, 2011 2 28, p. 13.

Pirmoje pastraipoje nurodytos pereinamojo laikotarpio priemonės prireikus gali būti patvirtintos ir iki įstojimo dienos. Tokias priemones, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma patvirtina Taryba arba, jei jos daro įtaką Komisijos iš pradžių priimtiems dokumentams, jas patvirtina Komisija, laikydamasi procedūrų, būtinų atitinkamiems dokumentams priimti.

Stojimo akto [xx] straipsnyje nurodytas sąrašas: institucijų priimtų aktų adaptacijos

[X.] ŽEMĖS ŪKIS

32013R1308: 2013 m. gruodžio 17 d. **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1308/2013**, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007, (OL L 347, 2013 12 20, p. 671–854).

a) VII priedas iš dalies keičiamas taip:

a. III dalies 2 punktas papildomas taip:

„xvii) kajmak“;

b. I priedėlis iš dalies keičiamas taip:

i. 2 punktas papildomas taip:

„i) Juodkalnijoje: vynmedžiais apsodinti plotai Nudo regione“;

ii. 4 punktas papildomas taip:

„h) Juodkalnijoje: vynmedžiais apsodinti plotai šiuose paregioniuose:

- Crnogorski basen Skadarskog jezera regione: Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kuči, Piperi;
- Crnogorsko primorje regione: Ulcinj, Boka Kotorska, Bar-Budva.“.

32021R2115: 2021 m. gruodžio 2 d. **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/2115**, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinų strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, (OL L 435, 2021 12 6, p. 1–186).

a) 92 straipsnis papildomas šia dalimi:

„3. Juodkalnijos atžvilgiu – bent 3 % BŽŪP strateginiam planui skirto bendro EŽŪFKP įnašo, nurodyto XI priede, rezervuojama LEADER iniciatyvai.

Visą Juodkalnijos BŽŪP strateginio plano laikotarpį visos EŽŪFKP išlaidos kaimo plėtrai, išskyrus išlaidas LEADER iniciatyvai, kaip nustatyta finansiniame plane pagal 112 straipsnio 2 dalies a punktą, turi neviršyti 97 % BŽŪP strateginiam planui skirto bendro EŽŪFKP įnašo, nurodyto XI priede. Komisijai patvirtinus tą finansinę viršutinę ribą pagal 118 arba 119 straipsnį, ji laikoma Sąjungos teisėje nustatyta finansine viršutine riba.“;

b) 96 straipsnio 2 dalis papildoma šia pastraipa:

„Juodkalnijos atžvilgiu ir pirmaisiais trejais prašymų teikimo metais po įstojimo* jis turi neviršyti 30 % IX priede Juodkalnijai nustatytos sumos.“;

* *Atsižvelgiant į tikslią įstojimo datą, prašymų teikimo metai turės būti apibrėžti galutiniam tekste.*

c) 97 straipsnis papildomas šia dalimi:

„1a. Nukrypstant nuo 1 dalies, ši IX priede Juodkalnijai skirtų asignavimų procentinė dalis rezervuojama III antraštinės dalies II skyriaus 2 skirsnio 4 poskirsnyje nurodytoms ekologinėms sistemoms:

- ne mažiau kaip 10 % asignavimų, skirtų kalendoriniams metams, kuriais Juodkalnija įstoja į ES;
- ne mažiau kaip 15 % asignavimų pirmaisiais kalendoriniais metais, einančiais po kalendorinių metų, kuriais Juodkalnija įstoja į ES;
- ne mažiau kaip 20 % asignavimų antraisiais kalendoriniais metais, einančiais po kalendorinių metų, kuriais Juodkalnija įstoja į ES.“;

d) 118 straipsnio 1 dalis papildoma šia pastraipa:

„Juodkalnija ne vėliau kaip [... m. ... .. d.] pateikia Komisijai pasiūlymą dėl BŽŪP strateginio plano, kuriame pateikiamas 107 straipsnyje nurodytas turinys.“;

e) III priedas iš dalies keičiamas taip:

a. įrašas „2 GAAB“ papildomas šia išnaša:

„1a. Juodkalnija savo BŽŪP strateginiame plane gali nustatyti, kad šis GAAB standartas bus taikomas tik nuo prašymų teikimo metų*, einančių po įstojimo metų. Tokiu atveju Juodkalnija įrodo, kad delsimas yra būtinas valdymo sistemai sukurti pagal išsamų planą.“.

b. įrašai „1 VR“, „2 VR“, „3 VR“ ir „4 VR“ papildomi šia išnaša:

„1a. Juodkalnija savo BŽŪP strateginiame plane gali nustatyti, kad šis VR bus taikomas tik nuo trečiųjų prašymų teikimo metų*, einančių po įstojimo metų. Tokiu atveju Juodkalnija įrodo, kad delsimas yra būtinas valdymo sistemai sukurti pagal išsamų planą.“;

c. įrašas „8 GAAB“ papildomas šia išnaša:

„1a. Juodkalnija savo BŽŪP strateginiame plane gali nustatyti, kad šis GAAB standartas bus taikomas tik nuo prašymų teikimo metų*, einančių po įstojimo metų. Tokiu atveju Juodkalnija įrodo, kad delsimas yra būtinas valdymo sistemai sukurti pagal išsamų planą.“;

* Atsižvelgiant į tikslią įstojimo datą, prašymų teikimo metai turės būti apibrėžti galutiname tekste.

Stojimo akto [XX] straipsnyje nurodytas sąrašas: kitos nuolatinės nuostatos

[X.] ŽEMĖS ŪKIS

a) **Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečiosios dalies III antraštinė dalis „Žemės ūkis ir žuvininkystė“**

1. Sąjunga perima Juodkalnijos įstojimo dieną turimas viešąsias atsargas, sukauptas taikant Juodkalnijos rinkos rėmimo politiką, tokia verte, kuri gaunama taikant Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 906/2014, kuriuo papildomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 nuostatos dėl valstybės intervencijos išlaidų³, 3 straipsnio 1 dalies e punktą. Minėtos atsargos perimamos tik tuo atveju, jei įstojimo dieną Sąjungoje yra vykdoma valstybės intervencija atitinkamų produktų atžvilgiu ir jei tos atsargos atitinka Sąjungos reikalavimus intervencijai vykdyti.
2. Juodkalnijos įstojimo dieną už visas laisvoje apyvartoje esančias atsargas (nesvarbu, privačias ar viešąsias), kurios viršija įprastiniu perkeliamųjų atsargų kiekiu laikomą kiekį, Juodkalnijai nustatomas mokestis į ES biudžetą.

Nustatomas tokio dydžio mokestis, kuris atspindi išlaidas, susijusias su atsargų pertekliaus pasekmėmis žemės ūkio produktų rinkoms.

Atsargų pertekliaus kiekis turėtų būti nustatomas kiekvienam produktui atsižvelgiant į jo savybes ir atitinkamas rinkas, taip pat į šiam produktui taikytinus ES teisės aktus.

---

³ OL L 255, 2014 8 28, p. 1–17 ir OL L 347, 2013 12 20, p. 549–607.

3. 1 dalyje nurodytos atsargos atskaitomos iš kiekio, viršijančio įprastinį perkeliamųjų atsargų kiekį.
  4. Komisija įgyvendina ir taiko 1–3 dalyse nurodytas priemones laikydamosi 2021 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/2116 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos⁴ 103 straipsnyje nustatytos procedūros arba atitinkamai 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1308/2013, kuriuo nustatomas bendras žemės ūkio produktų rinkų organizavimas ir panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 922/72, (EEB) Nr. 234/79, (EB) Nr. 1037/2001 ir (EB) Nr. 1234/2007⁵, 19 ir 20 straipsnyje (-iuose) nurodytų procedūrų, arba atitinkamos komiteto procedūros, nustatytos taikytinuose teisės aktuose.
- b) **Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo trečiosios dalies VII antraštinės dalies 1 skyrius „Konkurencijos taisyklės“**

Nedarant poveikio SESV 108 straipsnyje numatytoms procedūroms dėl esamos pagalbos, naujoje valstybėje narėje anksčiau nei įstojimo dieną pradėtos taikyti ir po tos dienos vis dar taikomos pagalbos schemos ir individuali pagalba, skirtos veiklos rūšims, susijusioms su SESV I priede išvardytų produktų, išskyrus žuvininkystės produktus ir iš jų gautus produktus, gamyba ir prekyba jais, laikomos esama pagalba, kaip tai suprantama SESV 108 straipsnio 1 dalyje, jei laikomasi šios sąlygos:

- Komisijai apie pagalbos priemones pranešama anksčiau nei įstojimo dieną. Šiame pranešime turi būti pateikta informacija apie kiekvienos priemonės teisinį pagrindą. Laikoma, kad apie esamas pagalbos priemones ir ketinimą teikti arba keisti pagalbą, apie kuriuos Komisijai buvo pranešta iki įstojimo dienos, buvo pranešta įstojimo dieną. Komisija paskelbia tokios pagalbos sąrašą.

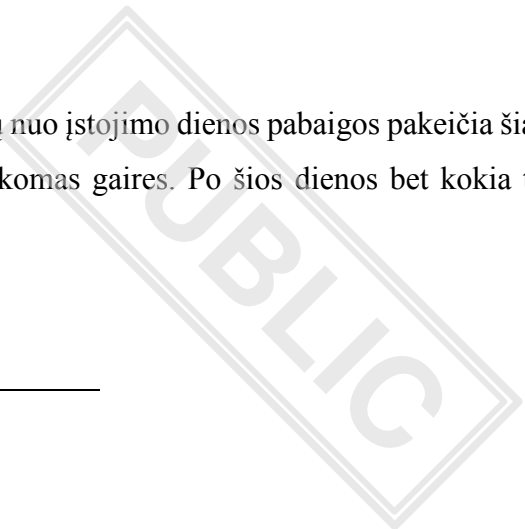
⁴ OL L 435, 2021 12 6, p. 187–261.

⁵ OL L 347, 2013 12 20, p. 671.

Šios pagalbos priemonės laikomos „esama“ pagalba, kaip tai suprantama SESV 108 straipsnio 1 dalyje, trejus metus nuo įstojimo dienos.

Prireikus Juodkalnija ne vėliau kaip iki trečiųjų metų nuo įstojimo dienos pabaigos pakeičia šias pagalbos priemones, kad jos atitiktų Komisijos taikomas gaires. Po šios dienos bet kokia tų gairių neatitinkanti pagalba laikoma nauja pagalba.

[ ] PRIEDAS

Stojimo akto [ ] straipsnyje nurodytas sąrašas: pereinamojo laikotarpio priemonės

[X.] **ŽEMĖS ŪKIS**

32024R1143: 2024 m. balandžio 11 d. **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1143** dėl vyno, spiritinių gėrimų ir žemės ūkio produktų geografinių nuorodų, taip pat dėl garantuotų tradicinių gaminių ir žemės ūkio produktų neprivalomų kokybės terminų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1308/2013, (ES) 2019/787 ir (ES) 2019/1753 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1151/2012, (OL L, 2024/1143, 2024 4 23, p. 66).

92 straipsnis papildomas šia dalimi:

„3. Naujos stojančiosios valstybės narės atveju jos įstojimo dieną esamų geografinių nuorodų nacionalinė apsauga nustoja galioti [vieni metai nuo Stojimo akto įsigaliojimo].

Iki pirmoje pastraipoje nurodytos datos naujai stojančiajai valstybei narei leidžiama, netaikant šio reglamento 10 straipsnio, pateikti Komisijai visų pagal nacionalinę teisę jau saugomų geografinių nuorodų registravimo paraiškas.

Jei Komisijai pateikiama antroje pastraipoje nurodyta paraiška, nacionalinė apsauga nustoja galioti sprendimo dėl registravimo pagal šio reglamento 21 straipsnį priėmimo dieną. Jei registravimo paraiška atmetama, nacionalinė apsauga taikoma tol, kol išnaudojamos visos apskundimo teismine tvarka galimybės, jei aktualu.

Jei pasibaigus šioje dalyje nurodytam procesui pavadinimas nėra užregistruojamas pagal šį reglamentą, už tokios nacionalinės apsaugos pasekmes atsako tik atitinkama valstybė narė. Kai tinkama, nustojus galioti nacionalinei apsaugai, atitinkama valstybė narė nedelsdama paprašo panaikinti atitinkamos geografinės nuorodos registraciją Tarptautinio biuro tarptautiniame registre.“.

32019R1753: 2019 m. spalio 23 d. **Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1753** dėl Sąjungos veiksmų prisijungus prie Lisabonos susitarimo dėl kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų Ženevos akto, (OL L 271, 2019 10 24, p. 1–11).

Įtraukiamas šis straipsnis:

„11a straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl naujų stojančiųjų valstybių narių, kurios yra Ženevos akto narės, kilmės vietos nuorodų ir geografinių nuorodų

- „1. Valstybės narės, kurios į Sąjungą įstojo prisijungusios prie Ženevos akto, paskiria Komisiją arba Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybą pagal jų atitinkamą kompetenciją vienintele kompetentinga institucija, nurodyta Ženevos akto 3 straipsnyje.
2. Dėl kiekvienos valstybės narės kilmės vietos nuorodos ar geografinės nuorodos, nurodytos 1 dalyje ir registruotos Tarptautiniame registre, kuri yra susijusi su produktu, kuriam taikomas Reglamentas (ES) 2024/1143 arba Reglamentas (ES) 2023/2411, tačiau kuri nėra saugoma pagal nė vieną iš tų reglamentų, atitinkama valstybė narė, remdamasi fizinio asmens ar teisės subjekto, nurodyto Ženevos akto 5 straipsnio 2 dalies ii punkte, arba naudos gavėjo, kaip apibrėžta Ženevos akto 1 straipsnio xvii punkte, prašymu arba savo iniciatyva nusprendžia prašyti:

a) užregistruoti tą kilmės vietos nuorodą arba geografinę nuorodą pagal atitinkamą reglamentą arba

b) panaikinti tos kilmės vietos nuorodos arba geografinės nuorodos registraciją Tarptautiniame registre.

Atitinkama valstybė narė praneša Komisijai apie pirmoje pastraipoje nurodytą pasirinkimą ir pateikia atitinkamą prašymą ne vėliau kaip ... [vieni metai nuo Stojimo akto įsigaliojimo].

Pirmos pastraipos a punkte nurodytais atvejais registracijos paraiška turi būti susijusi su saugoma kilmės vietos nuoroda arba saugoma geografinė nuoroda, kuri yra tapati Tarptautiniame registre registruotai kilmės vietos nuorodai arba geografinėi nuorodai.

Jeigu per nustatytą terminą registracijos paraiška nepateikiama arba jei registracijos paraiška pagal taikomą reglamentą atmetama ir yra išnaudotos visos susijusios apskundimo administracine ir teismine tvarka galimybės, atitinkama valstybė narė nedelsdama paprašo panaikinti tos kilmės vietos nuorodos arba geografinės nuorodos registraciją Tarptautiniame registre.“.
